

Vrijwilligerswetgeving

Titel:	<p>Wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers</p> <p>Wet houdende diverse bepalingen (B.S. 30-12-05)</p> <p>Wet van 19 juli 2006 tot wijziging van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers</p> <p>Bijhorende Koninklijke Besluiten (KB van 21/12/06 met de voorwaarden en de wijze van afsluiten van de collectieve verzekering BA buiten overeenkomst, KB van 19/12/06 met de minimumgarantievoorwaarden van de verzekeringsovereenkomsten BA buiten overeenkomst)</p>
Toepassing:	<p>1. In welk geval van toepassing (wie, wat, wanneer):</p> <p>De wet betreffende de rechten van vrijwilligerswerk is van toepassing op alle vrijwilligerswerk in België en buiten België wanneer de zetel van de organisatie in België gevestigd is.</p> <p>Definities:</p> <p>Vrijwilligerswerk: elke activiteit:</p> <ol style="list-style-type: none">die onbezoldigd en onverplicht wordt verrichtdie verricht wordt ten behoeve van één of meer personen, andere dan degene die de activiteit verricht, van een groep of organisatie of de samenleving als geheeldie ingericht wordt door een organisatie anders dan het familie- of privéverband van degene die de activiteit verrichten die niet door dezelfde persoon en voor dezelfde organisatie wordt verricht in het kader van een arbeidsovereenkomst, een dienstencontract of een statutaire aanstelling <p>Vrijwilliger: elke natuurlijke persoon die een in de definitie van vrijwilligerswerk bedoelde activiteit verricht</p> <p>Organisatie: elke feitelijke vereniging of private of publieke rechtspersoon zonder winstoogmerk die werkt met vrijwilligers</p> <p>Feitelijke vereniging: elke vereniging zonder rechtspersoonlijkheid van twee of meer personen die in onderling overleg een activiteit organiseren met het oog op de verwezenlijking van een onbaatzuchtige doelstelling, met uitsluiting van enige winstverdeling onder haar leden en bestuurders, en die een rechtstreekse controle uitoefenen op de werking van de vereniging</p> <p>2. Aandachtspunten/knelpunten</p> <p><u>Vrijwilligerswerk</u> Vrijwilligers kunnen niet gedwongen worden om zich in te zetten</p> <div data-bbox="384 1688 1370 1787" style="border: 1px solid black; padding: 5px;"><p>Je kan een stagiair, een PWA'er, een sociaal tewerkgesteld inschakelen, maar dat zijn geen vrijwilligers en vallen dus niet onder de wet.</p></div> <p>Vrijwilligerswerk gebeurt in <i>georganiseerd verband</i>. Volgens de wet mag dat ruim geïnterpreteerd worden. Het gemeenschappelijk kenmerk aan de 'georganiseerde verbanden' is dat ze geen winst nastreven, het gaat om organisaties. De wet regelt ook het vrijwilligerswerk binnen feitelijke verenigingen.</p> <p>De wet laat enkel vrijwilligerswerk toe in organisaties die geen winst nastreven. Als je een activiteit om geld in te zamelen organiseert is dit geen probleem op voorwaarde dat de winst ten goede komt aan de organisatie die het dan investeert in betere</p>

lokalen, beter materiaal, goedkopere activiteiten, ...

Niet iedereen mag zomaar vrijwilligerswerk doen!

Voor mensen die in een bepaalde sociale categorie thuishoren is vrijwilligerswerk niet vanzelfsprekend vb. mensen die uitkeringen ontvangen van de RVA, mensen die een uitkering ontvangen van het ziekenfonds, ... Het is belangrijk om als organisatie deze mensen te wijzen op de nodige formaliteiten.

Jongeren mogen vanaf het kalenderjaar waarin men 16 wordt vrijwilligerswerk doen. De organisatie is vrij om een hogere leeftijdsgrens te hanteren.

Informatieplicht:

De organisatie dient de vrijwilliger te informeren over:

- haar sociale (of onbaatzuchtige) *doelstelling* en het juridisch *statuut* van de organisatie (indien feitelijke vereniging: ook informeren over de identiteit van de verantwoordelijke(n))
- het feit dat de organisatie een *verzekeringspolis* m.b.t. burgerlijke aansprakelijkheid van de organisatie inzake het vrijwilligerswerk heeft gesloten
(feitelijke verenigingen die niet onder de aansprakelijkheidsregeling en de verzekeringsplicht vallen moeten de vrijwilligers informeren over het feit dat er vallen onder het 'gemeen recht': zij kunnen persoonlijk burgerrechtelijk aansprakelijk gesteld worden en bijgevolg is het mogelijk dat zij bij schadegevallen beroep moeten doen op hun eigen polis BA privé-leven (familiale polis))
- over eventuele bijkomende verzekeringen die de organisatie ten behoeve van de vrijwilligers sloot
- over het feit of men al dan niet een *kostenvergoeding* zal uitbetalen, en zo ja, volgens welk systeem (forfaitair of reëel) en in welke gevallen
- het feit dat er een *geheimhoudingsplicht* op de vrijwilliger rust (artikel 458 Strafwetboek)

De organisatie moet kunnen bewijzen dat elke vrijwilliger op de hoogte is of kan zijn. Deze info enkel mondeling meedelen mag, maar is niet zo'n goed idee omdat het dan, in geval van een probleem, moeilijk te bewijzen is.

Aansprakelijkheidsregeling:

De wetgever stelt gestructureerde organisaties burgerlijk aansprakelijk voor schade die de vrijwilliger aan derden berokkent. De vrijwilliger is dus immuun voor de schade die hij veroorzaakt tijdens het verrichten van het vrijwilligerswerk. De schadelijder zal zich moeten wenden tot de organisatie.

Let op

De immuniteit van de vrijwilliger kan in een aantal gevallen opgeheven worden: bedrog (intentie of opzettelijke schade), zware fout (hij wist dat het fout was, maar deed het toch), eerder gewoonlijk dan toevallig voorkomende lichte schuld (lichte repetitieve fout). In deze gevallen is de vrijwilliger zelf verantwoordelijk voor die schade.

Schade die de vrijwilliger aan zichzelf veroorzaakt, valt buiten deze regeling want bij burgerrechtelijke aansprakelijkheid moeten er naast een oorzakelijk verband (verband tussen fout en schade) ook steeds *derden* in het spel zijn.

Let op: Niet alle organisaties vallen onder het toepassingsgebied van deze aansprakelijkheidsregeling. Een feitelijke vereniging die geen personeel in dienst heeft en niet verbonden is aan een rechtspersoon noch aan een feitelijke vereniging

met personeel in dienst, valt onder het regime van het 'gemeen recht'. Ieder lid kan persoonlijk aansprakelijk gesteld worden. Het feit dat de wet geen beschermingssysteem voorziet voor deze vrijwilligers impliceert dat de familiale polis van de vrijwilliger zal moeten tussenkomen bij schadegevallen. Niets belet de feitelijke vereniging echter toch een verzekering voor wat betreft de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van zichzelf en haar vrijwilligers af te sluiten.

Let op: De wet legt enkel de burgerrechtelijke aansprakelijkheid bij sommige organisaties.

Verzekeringsplicht:

De wet legt aan sommige organisaties een verzekeringsplicht op, ten minste voor de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de organisatie zelf. De wet spreekt hier enkel over de *buitencontractuele burgerrechtelijke aansprakelijkheid*. Deze verzekering moet zowel gelden tijdens de uitvoering van de activiteit als op weg naar en van de activiteiten.

Het KB van 19 december 2006 legt de minimumgarantievoorwaarden vast van de verzekeringsovereenkomsten tot dekking van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid buiten overeenkomst van de organisaties die werken met vrijwilligers.

Voorlopig zijn deze organisaties niet verplicht een verzekering rechtsbijstand en lichamelijke ongevallen te hebben. Let op: de wet verplicht dit niet, maar voorziet wel in de mogelijkheid dat er een Koninklijk Besluit komt waarin deze verplichting wel wordt opgelegd.

De feitelijke verenigingen die niet onder het toepassingsgebied van de aansprakelijkheidsregeling vallen, vallen evenmin onder het toepassingsgebied van de verzekeringsplicht. Dat neemt niet weg dat feitelijke verenigingen een verzekeringspolis kunnen sluiten om hun leden en vrijwilligers te beschermen.

Het KB van 21 december 2006 bepaalt op welke wijze organisaties, die met vrijwilligers werken, kunnen toetreden tot de collectieve verzekering die door de overheid ter beschikking wordt gesteld. Dat KB regelt de te volgen procedure en de in acht te nemen modaliteiten.

Onkostenvergoedingen

Vrijwilligerswerk is in principe onbezoldigd. Wel is het mogelijk dat de organisatie de kosten, verbonden aan het vrijwilligerswerk, aan de vrijwilliger terugbetaalt. Deze kosten kan men terugbetalen door middel van:

- ofwel een forfait;
- ofwel een vergoeding van de werkelijke kosten;
- ofwel een combinatie van het forfait met de werkelijke vervoerskosten.

Betaling van een forfait

De realiteit en omvang van de door de vrijwilliger gemaakte kosten moeten niet bewezen worden indien hem een forfait wordt toegekend dat geen van de volgende grenzen, alle geïndexeerde bedragen, overschrijdt (in 2012):

- per dag: 31,44 EUR;
- per jaar: 1.257,51 EUR.

Voor 2013 zijn de bedragen 32,71 EUR per dag en 1.308,38 EUR per jaar.

Deze maximumbedragen kunnen voor specifieke categorieën van vrijwilligers evenwel bij KB verhoogd worden.

Indien de vrijwilliger zich inzet voor meerdere organisaties, mogen de aan hem door die respectieve organisaties betaalde vergoedingen samen de hierboven vermelde forfaits niet overschrijden. Indien een vrijwilliger bijvoorbeeld 's ochtends voor organisatie A werkt en 's namiddags voor organisatie B, kunnen zij hem niet elk een bedrag van 31,44 EUR toekennen. Wel mogelijk is dat zij hem bijvoorbeeld elk 10 EUR toekennen. Er kunnen wat dit betreft problemen ontstaan indien de desbetreffende organisaties er niet van op de hoogte zijn dat de vrijwilliger zich ook nog voor andere organisaties inzet.

De hoogte van de ontvangen vergoedingen wordt 2 jaar na de inwerkingtreding van de wet, en dus op 1 augustus 2008, onderworpen aan een evaluatie. Op vraag van de Minister van Sociale Zaken geven de Nationale Arbeidsraad en de Hoge Raad voor Vrijwilligers advies over het bedrag van de vergoedingen. De Minister maakt ten laatste tegen 1 augustus 2008 een evaluatieverslag op over de bedragen van die vergoedingen. Voor het opmaken van zijn verslag, vraagt de Minister van Sociale Zaken aan de verschillende instellingen van sociale zekerheid om hun commentaren en de problemen die hun diensten op dit vlak hebben ondervonden mee te delen. Het evaluatieverslag zal vervolgens onmiddellijk aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers en Senaat worden meegedeeld.

Vergoeding van werkelijke kosten

De organisatie en vrijwilliger zijn niet verplicht om voor de hierboven vermelde forfaits te kiezen. Ook de werkelijk door de vrijwilliger gedragen kosten kunnen terugbetaald worden door de organisatie, mits de realiteit en het bedrag van deze kosten kan aangetoond worden aan de hand van bewijskrachtige documenten. Het bedrag van de kosten mag worden vastgesteld overeenkomstig het KB van 26 maart 1965 houdende de algemene regeling van de vergoedingen en toelagen van alle aard toegekend aan het personeel van de federale overheidsdiensten.

Combinatie van het forfait met de werkelijke vervoerskosten

Het principe is dat een combinatie van het forfait met de terugbetaling van de werkelijke kosten niet mogelijk is. In afwijking hierop, wordt voorzien in de mogelijkheid het forfait te combineren met de terugbetaling van de werkelijke vervoerskosten ten belope van maximaal 2000 km per jaar. Er wordt hierbij uitgegaan van een vergoeding ten belope van 0,3461 EUR per km (bedrag op 1/7/12). Op jaarbasis stemt dit overeen met een bedrag ten belope van 692,2 EUR.

Deze regeling is in werking getreden op 29 mei 2009.

Overschrijding van de forfaitaire grenzen en geen bewijs van de werkelijke kosten

Indien één of meerdere forfaitaire grenzen overschreden worden en de vrijwilliger er evenmin in slaagt het bedrag van de werkelijk gedragen kosten aan te tonen, kan de uitgeoefende activiteit niet als vrijwilligerswerk worden beschouwd en de persoon die deze activiteit uitoefent, derhalve niet als vrijwilliger. Zoals uiteengezet in het vorige punt, is het wel mogelijk om het forfait binnen bepaalde grenzen te combineren met de terugbetaling van werkelijke vervoerskosten.

Het gevolg is dan dat de toegekende bedragen in hun geheel als loon zullen worden beschouwd en derhalve aan socialezekerheidsbijdragen en bedrijfsvoorheffing zullen onderworpen worden.

Sociale zekerheid

Gezien deze forfaits terugbetalingen van gemaakte onkosten (eigen aan het vrijwilligerswerk) betreffen, zijn deze forfaits bijgevolg niet onderworpen aan sociale bijdragen.

Fiscaal

Een vrijwilligersvergoeding is vrijgesteld van belastingen, mits de volgende voorwaarden vervuld zijn:

- de prestaties worden op louter onbaatzuchtige wijze verricht;
- een werknemer mag slechts een vrijwilligersvergoeding ontvangen voor zover het gaat om andere activiteiten dan waarvoor hij is aangeworven;¹
- de vergoedingen betalen uitsluitend werkelijke kosten terug;
- de vergoedingen niet meer bedragen dan de wettelijke forfaits (31,44 EUR/dag en 1.257,51 EUR/jaar);
- de vrijwilliger oefent zijn activiteit uit in opdracht van een club, federatie, vereniging, instelling, overheidsinstantie of een andere organisatie die geen winstgevend doel nastreeft, ten behoeve van anderen of van de samenleving.

De vrijwilligersvergoeding dient niet op de fiscale fiche te worden vermeld.

Arbeidsrecht

De uitdrukkelijke toepassing van het arbeidsrecht is geschrapt uit de wet, maar bepaalde beschermende maatregelen uit het arbeidsrecht kunnen toch nog toegepast worden op het vrijwilligerswerk. Het is wel zo dat de sociale inspectie niet de intentie heeft om in het vrijwilligerswerk te gaan controleren op de naleving van het arbeidsrecht.

3. Praktisch

Het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk vzw ondersteunt en promoot het vrijwilligerswerk. Hun aandacht gaat vooral naar het informeren van organisaties en vrijwilligers, naar communicatie en samenwerking met de overheid en andere relevante partners en naar het opvolgen van juridische en sociale ontwikkelingen verwant aan de sector. Bij hen kun je zeker terecht voor specifieke informatie. (cfr. rubriek informatie)

4. Algemene info

Arbeidsrecht

Het is niet de bedoeling alle regels van het arbeidsrecht van toepassing te maken op vrijwilligers.

¹ Dit betreft een gewijzigd standpunt van de fiscus (Addendum dd. 23/5/11). Voorheen mocht de vrijwilliger geen enkele beroepsrelatie met de opdrachtgever hebben.

<p>Informatie</p>	<p><u>1. Vertegenwoordigers van het werkveld</u></p> <p>Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk: www.vrijwilligersweb.be Op deze website kun je terecht voor informatie over wetgeving, toelichtingen, vormingen, ...</p> <p>ISB besteedt in een dossier op de website van ISB aandacht aan de vrijwilligerswetgeving: www.isbvzw.be → info & ondersteuning → dossiers → vrijwilligers</p> <p>Idem voor VSF: http://www.vlaamsesportfederatie.be/thema/vrijwilligersbeleid</p> <p><u>2. Bevoegde instanties van de overheid</u></p> <p>Deze website van de federale overheidsdienst Sociale Zaken bevat heel wat specifieke informatie voor vrijwilligers: socialsecurity.fgov.be/NL/specifieke_info/vrijwilligers/index.htm</p> <p>www.wvc.vlaanderen.be/juriwel/vrijwilligerswerk/index.htm is een website met informatie over het beleid en de regelgeving van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Deze website besteedt ook aandacht aan de regelgeving rond vrijwilligerswerk.</p> <p><u>3. Publicaties</u></p> <p>De wet betreffende de vrijwilliger, Eva Hambach (ed) Deze publicatie kan gedownload worden op de website van het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk: http://www.vrijwilligersweb.be/projecten.htm</p> <p>Vrijwilligerswerk: de wet, praktische vragen en antwoorden, een digitale brochure van de Koning Boudewijnstichting. Deze brochure kan gedownload worden op de website van het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk: http://www.vrijwilligersweb.be/projecten.htm</p>
--------------------------	---